

[Statsministeren]

strere en meget stærk vilje hos alle til at erkende, at der er nogle meget seriøse problemer forude, hvor vi alle har en forpligtelse til at søge at finde gode løsninger for Danmark. Det er nejsigernes forpligtelse, for de opfordrede folk til at stemme nej, og det er selvfølgelig også jasigernes forpligtelse, men det er en svær opgave. Det har præget denne debat, mange vurderinger har været anlagt, og den uenighed, vi uægtelig oplevede under kampagnen, er ikke forsvundet som dug for solen. Det er der heller ikke noget at sige til. Der har været nogle meningsudvekslinger i dag som en slags forlængelse af kampagnen før den 2. juni, hvilket egentlig er ganske naturligt. Lad os tale ud om tingene, og lad os stå ved det råd, vi hver især gav den danske befolkning, for det mente vi jo oprigtigt.

Nogle har refereret til, at Danmarks navn i disse uger nævnes ofte ude i den store verden. Det er jo rigtigt. I morgen tror jeg nok det vil blive Irlands tur. Hvis Irland stemmer ja – hvad meget taler for, men nu må vi se i morgen – tror jeg, Irland vil få en ligeledes meget smuk og udstrakt omtale rundt om i alverdens medier, og det kan måske bidrage til en vis fornuftig balance, men jeg er helt opmærksom på, at der er mange mennesker ude i den store verden, der har hæftet sig ved, at – og så siger de det på den måde – lille Danmark havde mod til at stemme nej. Jamen sådan er det jo. Når vi holder en folkeafstemning, skal folk stemme, som hver især vil, og hos os blev det så et nej.

Jeg har også set mange udklip fra udenlandske og også danske aviser, som har fremhævet betydningen af nej, f.eks. Wall Street Journal, som har været nævnt i dag, og Ugebrevet Mandag Morgen. (*Munterhed*). Men så kommer jeg til at gøre opmærksom på, at man kan glæde sig over det, hvis man har lyst til det, men i de kommende måneder er det altså ikke chefredaktøren for Wall Street Journal eller Ugebrevet Mandag Morgen, vi skal forhandle med. Det er de andre i EF, det er vore 11 partnere, og det er meget krævende problemstillinger, som skal finde en løsning.

Hr. Lykketoft brugte i sin tale i formiddags den vending, at det europæiske samarbejde måske alligevel er lidt skrøbeligt, og det tror jeg er en rigtig erkendelse. Det europæiske samarbejde har udviklet sig – vi siger fra 1972, men det fandtes egentlig allerede tidligere,

men fra det øjeblik, vi kom med, har vi oplevet en kolossalt positiv udvikling i Europa dels i opbygningen af EF-samarbejdet internt og ikke mindst i den afsmittende positive virkning i forhold til det Europa, som ikke var i medlemskredsen. Jeg føler mig ganske overbevist om, at EF's succes økonomisk og politisk, og nu sætter jeg streg under det politiske, har været en inspirationskilde i forhold til den frigørelse, de seneste år har bragt i de østeuropæiske lande. Jeg mener ikke, der er tvivl om det, og det mener jeg også skal nævnes i dag.

Når hr. Lykketoft siger, at det europæiske samarbejde måske alligevel er lidt skrøbeligt, forstår jeg godt betragtningen. Jeg vil sige det på følgende måde:

Der er nogle muligheder netop nu for at komme videre med en fornuftig og klog opbygning af europæisk samarbejde, som måske historisk set er enestående, og som måske ikke vil vise sig at få en gentaget chance. Vi har nogle harmoniske, naturlige muligheder for at bekræfte og styrke det europæiske samarbejde efter de seneste års begivenheder ikke mindst i Østeuropa og den tyske genforening. Men jeg tør ikke sige, at den samme chance vil være til rådighed om 10 år eller om 20 år. Så kan den være forpasset, og så kan vi i mellemtiden have oplevet – lad os arbejde for og lad os bede til, at det ikke sker – at de begyndende tegn, vi nu ser, på en ny nationalisme i dette ords ubehagelige forstand både i Øst og i Vest i vores del af verden bliver forstærket og til sidst ikke længere bliver overkommelig.

Det er det, jeg mener med – og jeg tror også, det var det, der lå i hr. Lykketofts tænkning – at vi har en historisk chance netop nu, men det betyder også, at vi har en historisk forpligtelse, og hvis vi svigter den, vil det være et ubehageligt ansvar, når vi om 5 eller 10 år tænker tilbage. Det er for mig noget meget afgørende.

Så kan vi diskutere al den juridiske teknik, der er forbundet med Maastrichttraktaten, vist så. Der kan være det ene, og der kan være det andet, som vi gerne ville have givet en udformning, som ikke var den, vi nu kender. Det er klart, at Maastrichttraktaten ikke er 100 pct. ideel. Det siger sig selv, at hvis Maastrichttraktaten var blevet skrevet udelukkende af udenrigsministeren og mig, var den blevet væsentlig bedre, for så havde vi jo helt og fuldt – det er det, jeg tænker på – kunnet virkeliggøre det danske memorandum.